

5. ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿ

ಈ ದೃಶ್ಯಭಾಗವನ್ನು 'ತಿರುಕ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರೆದಿರುವ 'ನ್ಯಾಯ ಮಂತ್ರಿ' ಎಂಬ ನಾಟಕದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದೆ ಇದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕ.

ಇಂದು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಮನೆಮಾತಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಜಿಯವರು ಈಗ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಕೆಳಗೆ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಂದು ಅವರು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಸೇನಾನಿಯಾಗಿ 5000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ರಣಕಣ ಕಿಳಿಸಿದರು. ಭರತಖಂಡಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತಲೆ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹೊಳಲೆರೆಯ ಸಮೀಪದ ಮಲ್ಲಾಡ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಮ ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. 1943ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಈ ಆಶ್ರಮ ದೇಹ, ಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಬಲ್ಲ ಹಲವು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಉಚಿತವಾದ ಒಂದು ವೈದ್ಯ ಶಾಲೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀಯವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಕೈಹಾಕಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಕೊನೆಯ ಗುಟುಕು'. ಚಿತೆಯೋ ಸಮಾಧಿಯೋ', ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ, 'ದೇವರ ಉಪವಾಸ' ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನವನ್ನೂ, ಹಲವು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ ಷಟ್ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿ, ಯೋಗಾಸನಗಳು - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರೌಢಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ, 'ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ' ರಣಚಂಡಿ, ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ).

(“ನ್ಯಾಯವೇ ದೇವರು” ಎಂಬ ನೀತಿಯಂತೆ, ರಾಜನಾಗಲಿ, ಭಿಕಾರಿಯಾಗಲಿ ಸಿರಿವಂತನಾಗಲಿ, ದರಿದ್ರನಾಗಲಿ; ಎಲ್ಲರೂ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ತಲೆ ಬಾಗಲೇಬೇಕು. ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರೆಂಬ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲ ಸತ್ಯವೆಂಬ ಒರೆಗಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೀಡಿ, ಅಪರಾಧಿ ಯಾರಾದರೂ ಸರಿಯೆ ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಅದರ ಗುರಿ- ಈ ಅಂಶ ಪ್ರಕೃತ ದೃಶ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿದೆ.)

(ಸ್ಥಳ - ಅಶೋಕನ ರಾಜಸಭೆ, ತುಂಬಿ ನೆರೆದ ಜನಸಂದಣಿ; ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸಾಮಂತರು, ದಂಡನಾಯಕರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಪೌರರು ಎಲ್ಲರೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ; ವಂದಿಮಾಗಧರು ಪರಾಕುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ಮಹಾ ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲತಿಲಕ, ದೇಶೋದ್ಧಾರಕ, ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕ, ಮೌರ್ಯವಂಶಸಂಭೂತ, ಮಗಧ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಹು ಪರಾಕ್! ಬಹುಪರಾಕ್!!

ದೇವಾನಾಂಪ್ರಿಯ, ರಾಜಾನಾಂಪ್ರಿಯ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿ ರಾಜಾ, ಸಮದರ್ಶೀ, ಪ್ರಜಾಸುಕ್ಷೇಮೀ, ರಾಜ್ಯಸುಕ್ಷೇಮೀ, ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಶೋಕ ಮಹಾ ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಬಹುಪರಾಕ್! ಬಹು ಪರಾಕ್!!

(ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಗಂಭೀರವಾದ ಶಾಂತಿಯು ನೆಲೆಸುವುದು. ನೆರೆದ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಏಕೀಕೃತವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಮಂತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದೆ; ಶಿಶುಪಾಲ ಶರ್ಮನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮಹಾ ರೀವಿಯಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಅಶೋಕ:- ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಗಳೇ! ಕೊಲೆಯ ಶೋಧವಾಯ್ತೇ!

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ :- (ಅದೇ ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ) ಮಗಧೇಶನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ.

ಅಶೋಕ :- ಅಪರಾಧಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದನೇ?

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ :- ಅಹುದು ಚಕ್ರೇಶ್ವರಾ.

ಅಶೋಕ :- ಆತನನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲರಾ?

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ :- ಪ್ರಭುವಿನಾಚ್ಛೆಯಾದರೆ ಆಗಬಹುದು.

ಅಶೋಕ :- ಹಾಗಾದರೆ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ.

(ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವನು; ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಗೆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಆತನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಮೌನವನ್ನೊಡೆದು ಅಶೋಕನು ಮತ್ತೆ ಹೊಂಕರಿಸುತ್ತೆ)

ಅಶೋಕ:- ಹೂಂ! ತಡವೇಕೆ ಮತ್ತೆ?

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ :- (ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು) ಧನವೀರಾ!

(ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿಶ್ಯಬ್ದ)

ಧನವೀರ :- (ಠೀವಿಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ಪ್ರಭೋ!

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ:- ಅಶೋಕನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿ; ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಯು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ: ಆತನ ಕಟ್ಟಾಚ್ಛೆಯಿದು.

ಧನವೀರ:- ಅಪ್ಪಣೆ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರಾ!

(ಶಿರಬಾಗಿ ಎದ್ದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಡೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನೋಡುವನು. ಆ ನೋಟದಲ್ಲಿ “ನೀನೇ ಆ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದು ನನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗುವೆಯಾ ಅಥವಾ ನಾನು ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲೇ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದ್ದಂತಿರುವುದು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಗುಜುಗುಜು ಧ್ವನಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಶಿಶುಪಾಲ ಶರ್ಮನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡುವನು).

ಅಶೋಕ:- (ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿಂದ) ಹುಂ - ಮದಾಂಧಾ! ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದೆಯಾ? ಮಗಧ ಸಾಮ್ರಾಟನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು ಉದ್ದಟತನವೇ ನಿನಗೆ?

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ :- ಸಾಮ್ರಾಟನು ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ, ಅಶೋಕನು ಹಂತಕ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಟ್ಟಾಚ್ಛೆ ಧನವೀರಾ! ಹಿಡಿ ಅಶೋಕನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ; ಆತನನ್ನು ತಂದು ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸು.

(ಧನವೀರನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಮುಂದಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಶೋಕನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ಧನವೀರನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಲಾಹಲ)

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ: (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಹಾಂ - ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿ! ನಾನೀಗ ನ್ಯಾಯ ಮಂತ್ರಿಯ ಪದದಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ವಿವೇಕದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ, ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅನರ್ಥವಾದೀತು. ಅನುಚಿತ ಪ್ರವರ್ತನೆಗೆ ಶಾಸನದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಕ್ರಮದಂತೆ ಸೆರೆಯ ಅನುಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದೀತು; ಎಚ್ಚರಿಕೆ.

(ಅಶೋಕನು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವನು; ಮತ್ತೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೌನವಾವರಿಸುವುದು.

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ:- (ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ) ಅಶೋಕಾ! ನೀನು ಅಪರಾಧಿ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ರಕ್ಷಕಭಟನ ಕೊಲೆಯ ಆರೋಪವು ಬಂದಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬಹುದು.

ಅಶೋಕ:- (ನಿರುತ್ತರ)

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ- ನಿನ್ನ ನಿರುತ್ತರವು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲೇ? ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಅಶೋಕ:- ನಗರ ರಕ್ಷಕನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲಲೇಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಕೊಂದೆನು; ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಾನಾತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ :- ನಗರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಯು ಆತನದು; ಆತನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವಂತಹನಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆ.

ಅಶೋಕ:- ಆದರೂ ಆತನು ದಂಡನೆಗೆ ಅರ್ಹನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾನವನನ್ನು ಕೊಂದೆನು.

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ :- ಅಶೋಕಾ! ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಅಸತ್ಯ, ಅಕ್ರಮ್ಯ. ಈ ಕೊಲೆಯ ದಂಡನೆಗೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮರಣದಂಡನೆಯ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

(ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕೋಲಾಹಲ)

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ:- (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಹಿಂದೊಂದುಬಾರಿ ನಾನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ; ನಾನೀಗ ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿ ಎಂದು ಇದೋ ನೋಡಿರಿ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಮುಂದ್ರಿಕೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಯ ವಿಚಕ್ಷಣೆಯು ನನ್ನ ಪರಮ ಕರ್ತವ್ಯ; ಆದುದರಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ! ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೀಯಬೇಡಿರಿ.

(ಅಶೋಕನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಭೆಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡುವನು)

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ:- ಅಪರಾಧಿ! ನೀನೊಬ್ಬ ರಕ್ಷಕಭಟನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿರುವಿ; ಆದುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಶಾಸನದಂತೆ ನಿನಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.

ಅಶೋಕ:- (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಗುತ್ತಾ) (ಸ್ವ) ಇದಂತಹ ನ್ಯಾಯ ಪರಿಶೀಲನೆ! ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಯು ಮಹಾಪುರುಷನು, ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತನು; ಇಂತಹರು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿರುವುದೇ ನನಗೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆ (ಪ್ರ) ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿ! ನಾನು ನಿನ್ನೀ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರೆ.

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ:- ಸಂತೋಷ (ಎದ್ದುನಿಂತು) ಮಹಾಜನರೇ! ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಲಾಲಿಸಬೇಕು. ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿ ಪದದ ಕರ್ತವ್ಯವು ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಯ ವಿಚಕ್ಷಣೆಯು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಪರಾಧಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವು ಶಾಸನಬದ್ಧವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ನಮ್ಮ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ರಾಜನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಹೇಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ನಾನೂ ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೀರಿ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು ನನ್ನಂತಹ ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಕಾರ್ಯವದು. ಆದುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ, ಈಶ್ವರೀಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಯಾಗದಂತೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಈ ಸುವರ್ಣದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆಯೇ ಗಲ್ಲಗಂಭಕ್ಕೆ ತೂಗು ಹಾಕಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಗುಪ್ತಚಾರನು ತಂದ ಸುವರ್ಣ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುವರು) ಹೂಂ, ಒಯ್ಯಿರಿ ಅದನ್ನು ಆಚೆಗೆ; ಕೂಡಲೇ ಆಜ್ಞೆಯು ಪರಿಪಾಲಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಒಯ್ಯುವರು)

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ :- (ಕೋಲಾಹಲ) ನ್ಯಾಯವಾದ ಆಜ್ಞೆ! ಮಂತ್ರಿಯು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿಯು, ದಕ್ಷನು. ಭಲಾ! ಭಲಾ!! ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ!

ಅಶೋಕ :- (ತಟ್ಟನೆ ಮುಂದುವರಿದು ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು) ನ್ಯಾಯ ಮಂತ್ರಿಗಳೇ! ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ

ದಕ್ಷತೆಯ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂದು ತೆರೆದುವು; ನ್ಯಾಯವೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ಇಂದು ನಾನು ತಮ್ಮಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ ನಿಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ, ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ಇದನ್ನೆಂದಿಗೂ ನಾನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ನನ್ನೀ ವಿಶಾಲವಾದ ಮಗಧ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರಲು ತಮ್ಮ ಹೊರತು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸಾಲದು; ಆದುದರಿಂದ ಆ ಭಾರವನ್ನು ಎಂದೆಂದೂ ತಾವೇ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ; ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡುವಿರಾ?

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ:- ಮಧ್ಯೆಯೊಂದು ಮಾತಿಗೆ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಾ! ಈ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೂ ಆನಂದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದವಳು ಈ ನನ್ನ ಸಾಕುಮಗಳಾದ ನಿನ್ನ ರಾಜನರ್ತಕಿಯು; (ಮಮತೆಯು ಬರುವಳು) ಇವಳು ಸೂಳೆಯಲ್ಲ, ಕಲೋಪಾಸಕಿಯು; ಇವಳನ್ನು ಮಮತೆಯಿಂದ ನೋಡುವೆಯಾ?

ಅಶೋಕ : ಸಚಿವ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ಮಮತೆಯು ಇಂದಿನಿಂದ ರಾಜನರ್ತಕಿಯಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹೃದಯ ನರ್ತಕಿಯು; ನಾನಿವಳನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸುವಿರಾ? ಸಂತೋಷವೇ? (ಮಮತೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವಳು ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಿಸುವಳು)

ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮ:- ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಸಂತೋಷ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಲದಾಯಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೋಣ.

ರಾಗ ಮಾಲಕಂಸ್ - ಝಂಪೆ ತಾಳ

ಪ್ರೇಮಖಿನಿ ಜ್ಞಾನ ಘನ ಯೋಗಿವರ ಕರುಣಿಸೋ |

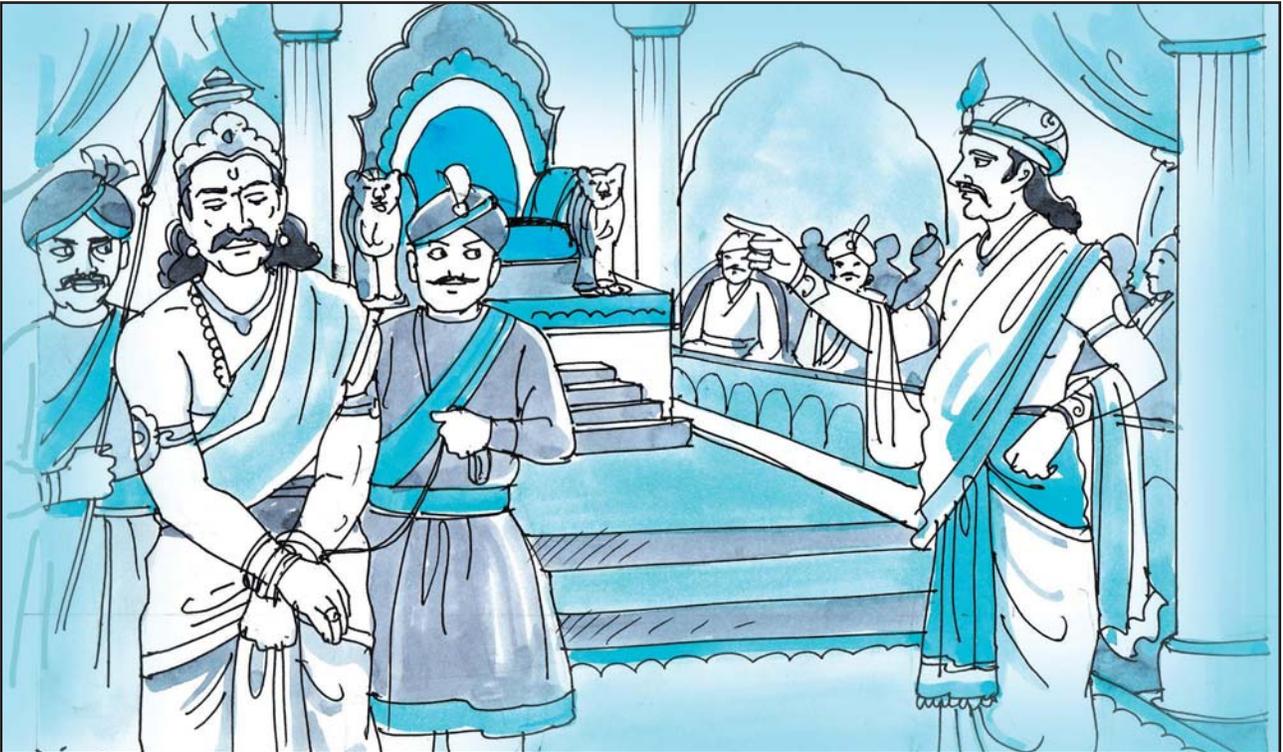
ಮೋಹ ಮದಗಳ ಅಳಿಸೂ ಶಾಂತಿ ಜಗದಲಿ ನಲಿಸೋ || ಧೃ ||

ಲೋಕೇಶ ಗೌರೀಶ ನರ್ತಿಸಲಿ ಜಿಹ್ವೆಯಲಿ |

ಅನವರತ ವರನಾಮ ಕೈವಲ್ಯಧಾಮ || 1 ||

- ಮಂಗಳ -

(ತೆರೆ)

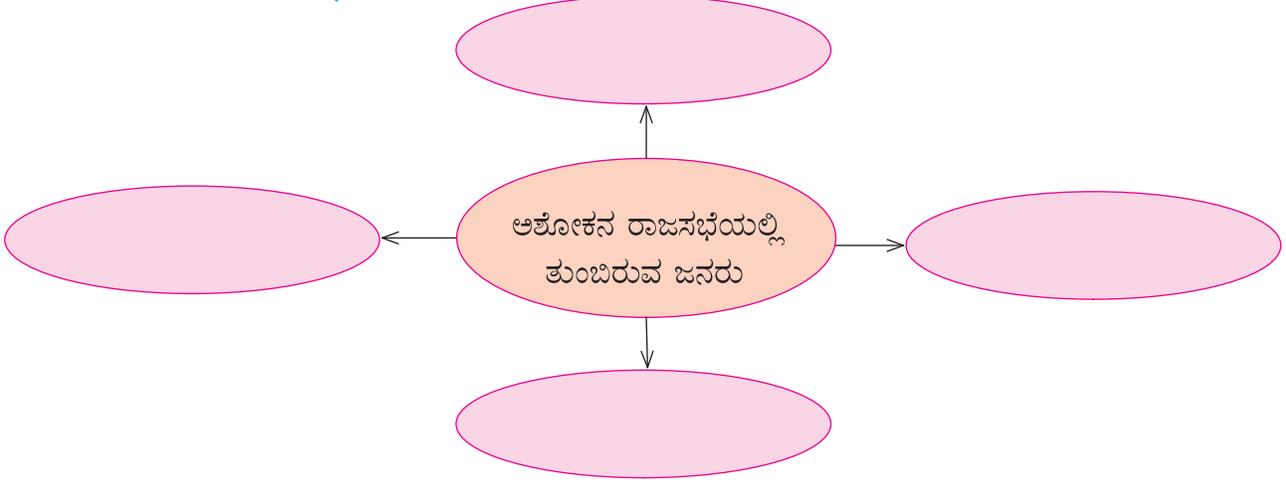

ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ

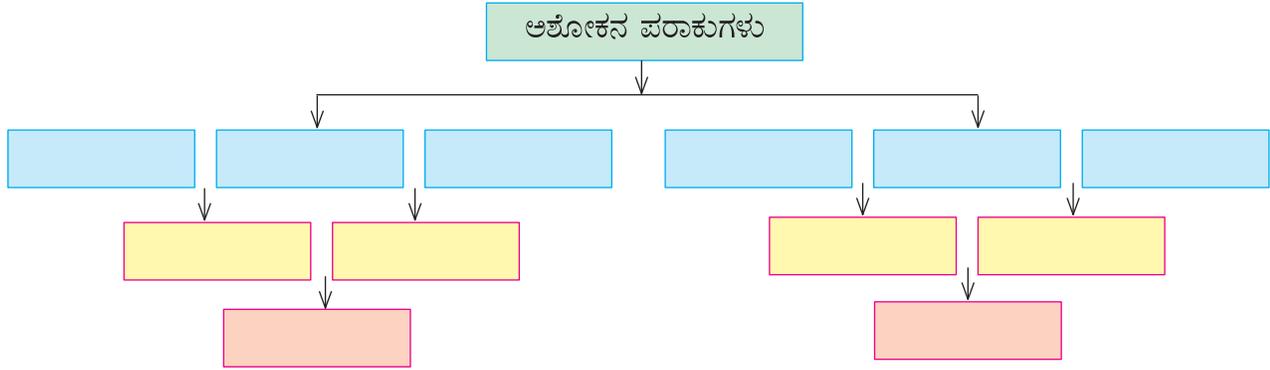
ನೆರೆದ - ಸೇರಿದ; ಹಂತಕ - ಕೊಲೆಗಾರ; ವಿಚಕ್ಷಣೆ - ಕಾರ್ಯಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳವಳು

ಅಭ್ಯಾಸ

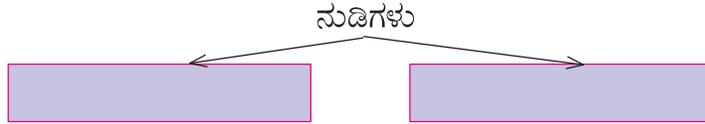
ಕೃತಿ 1) I. ಕೆಳಗಿನ ಚಾಲವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ.

II. ಅಶೋಕನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಬಹುಪರಾಕಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಜಾಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

III. ಸಭಾಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಶಿಶುಪಾಲಶರ್ಮನ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಕೃತಿ 2) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದದ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಪದಬಂಧದಿಂದ ಹುಡುಕಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- 1) ಧ್ವಜದ ಚಕ್ರ ಈ ರಾಜನ ಹೆಸರಲ್ಲಿದೆ- ಅಶೋಕ
- 2) ಅರಿಷಡವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು
- 3) ರಾಜ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸನ
- 4) ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ

- 5) ಹೊಗಳುಭಟ್ಟರು
- 6) ಸಮದೃಷ್ಟಿ
- 7) ದಿವಾನ
- 8) ಕಸವರ

ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸದಂತೆ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರಿ.

ಚ	ಗ	ರ	ತ	ದ	ಸ	ಪ	ಟ	ಐ		ಗು	ರೂ	ಲ		
ಶ್ರೂ	ವಂ	ಧಿ	ಮಾ	ಗ	ಧ	ರು	ವೈ	ಋ	ಯ	ಕ	ಒ	ಪ		ಲ
ತೇ	ರಂ	ಹೇ	ಭ	ಖಿ	ತ	ಳ	ಮೀ	ದೇ	ನಿ	ಣಾ	ರ	ರಾ	ಃ	
ತ್ರಿ	ಜೆ	ಗೆ	ಶ	ತಂ	ಜ	ಭೀ	ಸಂ	ಷ್ಟ	ಕ್ತೆ	ಖಿ	ಚ್ಚೆ	ವಿ	ಡು	ಣ
ಮಂ	ರೆ	ಧ	ವೀ	ಇ	ಪೇ	ನ್ಯೆ	ಕ್ಷ	ಜೂ	ಸಾ	ಳೀ	ಕ್ತೆ	ಮ	ರಂ	ರಿ
ಚಾ	ಯ	ಪೂ	ನ	ಜ	ರ್ನಾ	ಪಾ	ಚಿ	ಸೀ	ಮು	ಡ	ಷ	ಶಿ	ಚ	ದಿ
ಎ	ಲೀ	ಸ	ಗೇ	ಶಿ	ತ	ಫ	ಸೇ	ರ್ಣ	ದ	ಭ	ಲಿ	ಶೋ	ಕ	ನ್ಯೆ
ಹಾ	ಹಾ	ರೇ	ಸ	ಬೂ	ಅ	ಹ	ಪಾ	ವ	ತ	ಗೇ	ನು	ಫ	ಐ	ಜೇ
ಸಿಂ	ಷ್ಟಿ	ಮೇ	ಟೇ	ಢ	ಚೊ	ಟೇ	ಹು	ಸು	ಚು	ವೈ	ಕೇ	ಬ	ಮ	ದ

ಕೃತಿ 3) I. ಕೊಲೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಮಂತ್ರಿಯು ಹೇಳಿದ ತೀರ್ಮಾನವೇನು ಹೇಳಿರಿ.

II. ನಿಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಾವುದಾದರೊಂದ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ

ಕೃತಿ 4) I. ರಾಜನಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಡುವ ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿಯ ಧರ್ಮಸೂಕ್ತವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

II. ಈ ಗದ್ಯಪಾಠದಿಂದ ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕೈದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಕೃತಿ 5) I. ಕೆಳಗಿನ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಹೇಳಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.

ಕೃತಾರ್ಥ, ಉಲ್ಲಂಘನೆ, ಕೈವಲ್ಯ, ಅನವರತ

II. ಕೆಳಗಿನ ಷಟ್ಕೋನದಿಂದ ಆಯ್ದು ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಶಬ್ದ ಬರೆಯಿರಿ.

